

EURÓPAI POLGÁRI KEZDEMÉNYEZÉS

Tiltsuk be az ökokídiumot Európában: polgári kezdeményezés a Föld jogokhoz juttatásáért

Európa, 2012. 08. 02.

Tartalomjegyzék

CÍM	2
KEZDEMÉNYEZÉS TÁRGYA	2
CÉLOK	3
HÁTTÉR	4
AZ ÖKOCÍDIUM IRÁNYELV ELŐNYEI	5
VONATKOZÓ SZERZŐDÉS CIKKELYEK.....	5

CÍM

Tiltsuk be az ökokídiumot Európában: polgári kezdeményezés a Föld jogokhoz juttatásáért

KEZDEMÉNYEZÉS TÁRGYA

Mi, a bolygónk jövőjéért felelősséget érző európai polgárok, megkérjük az Európai Bizottságot, hogy dolgozzanak ki egy olyan szabályozást, amely megtiltja és megelőzi az ökokídiumot, amely egy adott terület ökoszisztémáinak jelentős károsodását, vagy elpusztítását, vagy teljes megsemmisítését jelenti¹.

- Az ENSZ Jogi Bizottságához benyújtott, a Római Statútum módosítására tett javaslat az ökokídiumot nemzetközi és a béke elleni ötödik bűncselekménnyé tenné.
- Egy ökokídiumról szóló törvényjavaslatot már közzétettek, amely az elsődleges nemzeti jogot tartalmazza².
- Az Ökokídium Irányelv tervezet (csatolva) az ökokídiumról szóló törvényjavaslathoz hasonló szöveget tartalmaz, keretet adva uniós szinten a javaslat elfogadásához.
- Az Ökokídium Irányelv tervezet meghatározza az összes olyan lényeges rendelkezést amely kriminalizálja egy adott terület ökoszisztémáinak jelentős károsodását, elpusztítását vagy teljes megsemmisítését.
- A University of London School of Advanced Studies Emberi Jogi Testületének Ökokídium, a hiányzó ötödik béke elleni bűncselekmény címet viselő kutatása³ megállapítja, hogy az ökokídium, mint nemzetközi bűncselekmény a nemzetközi közösséget több, mint egy évtizede foglalkoztatja, és létező uniós illetve nemzetközi jogi szerződésekre, jogszabályokra és irányelvekre épül.

¹ Polly Higgins definíciója szerint az ökokídium egy adott terület ökoszisztémáinak jelentős károsodását, vagy elpusztítását, vagy teljes megsemmisítését jelenti emberek vagy természeti erők által, olyan mértékben, hogy a terület rendeltetésszerű használatának lehetősége súlyosan csökken annak lakói számára. Beadásra került az ENSZ Jogi Bizottságához 2010. márciusában (javasolt módosítás a Római Statútumhoz).

² Higgins, P., (2012). *Earth is our Business*. Shepherd Walwyn (London).

³ Short, D. et al. (2012). *Ecocide is the Missing 5th Crime Against Peace*. The Human Rights Consortium, School of Advanced Studies, University of London (London).

CÉLOK

1. Az ökokidum bñncselekménnyé tétele, és annak biztosítása, hogy a vezetói felelősség elve alapján természetes és jogi személyek felelősségre vonhatóak legyenek amennyiben ökokidumot követnek el.

- 1.1 Egy adott terület ökoszisztémáinak jelentős károsodását, vagy elpusztítását, vagy teljes megsemmisítését bñncselekménnyé kell nyilvánítani⁴.
- 1.2 Biztosítani kell, hogy a vezetói felelősség elve alapján természetes és jogi személyek felelősségre vonhatóak legyenek amennyiben ökokidumot követnek el.
- 1.3 Biztosítani kell a felelősség megállapításának mint jogi kötelességnek a létrehozását bármely természetes vagy jogi személy felé, aki vagy ami ökokidumot okozott egy adott területen.
- 1.4 Létre kell hozni a természetes vagy jogi személyek nyilvánosság felé fennálló felelősségét ökoszisztéma(mák) jelentős károsodásáért, vagy elpusztításáért, vagy teljes megsemmisítéséért vagy ezek bármelyikének kockázatáért.
- 1.5 Biztosítani kell, hogy azon személy(ek), akik akár közvetlen akár közvetett jogokat gyakorol egy adott terület felett a vezetói felelősség elve alapján jár el, figyelemmel a nemzetközi büntetőjogi elvekre.

2. Az ökokidum megtiltása és megelőzése európai joghatóság alá tartozó területen vagy tengeri övezetben, valamint olyan bñncselekmény esetén amelyet európai joghatóságon kívül eső területen az Európai Unióban bejegyzett jogi személy vagy uniós állampolgár követett el.

- 2.1 Kötelezni kell minden uniós tagállamot és uniós természetes személyt függetlenül attól, hogy hol követték el a bñncselekményt.
- 2.2 Be kell vezetni egy uniós, határokon átnyúló gondossági kötelmet magán- és jogi személyek részére, akik így felelnek az ökoszisztéma(mák) jelentős károsodásáért, vagy elpusztításáért, vagy teljes megsemmisítéséért vagy ezek bármelyikének kockázatáért.
- 2.3 Bñncselekménnyé kell nyilvánítani bármely magán- vagy jogi személy által elkövetett ökokidumot, az ökokidumban segédkeztést vagy részvételt.
- 2.4 Meg kell tiltani, hogy magán- vagy jogi személy ökokidumot eredményező tevékenységbe ruházzon be, vagy ilyen tevékenységet bármi más módon támogasson.
- 2.5 El kell végezni az ökokidum lehetséges következményeinek kockázatelemzését.
- 2.6 Ösztönözni kell a megújuló energiák és innovatív technológiák kutatását az erőforrások fenntartható használatának elősegítéséért.

⁴ Az ökokidumot (1) emberi cselekmények vagy (2) természeti erők okozhatják. Az ebből eredő kárnak kiterjedtnak, hosszantartónak vagy súlyosnak kell lennie ahhoz, hogy széleskörűnek tekinthessük. Ezeket a fogalmakat a következőképpen határozták meg: 'kiterjedt' ami a sok száz négyzetkilométernyi területet érint, 'hosszantartó' ami hónapokig tart vagy legalább nagyjából egy évszakig, és 'súlyos' ami komoly vagy jelentős zavart vagy károsodást idéz elő vagy okoz emberi életben, természeti vagy gazdasági erőforrásokban vagy más javakban. További információ a www.eradicatingecocide.com oldalon található. Lásd még: Higgins, P., (2010). *Eradicating Ecocide: laws and Governance to prevent the Destruction of our Planet*. Shephard Walwyn (London) and Higgins, P., (2012). *Earth is our Business*. Shephard Walwyn (London)

3. Biztosítani kell egy átmeneti időszakot egy fenntartható gazdaság létrehozásának megkönnyítése érdekében

- 3.1 A beruházások zöld gazdaságba irányításával elő kell mozdítani az innovációt.
- 3.2 Olyan pénzügyi politikákat kell elfogadni, amelyek ösztönzik a magán- és jogi személyek fenntartható üzleti magatartását.
- 3.3 Meg kell szüntetni a termeléshez és fogyasztáshoz adott minden nem fenntartható támogatást, és egyúttal olyan új támogatásokat kell létrehozni, amelyek elősegítik a zöld gazdaságba való átmenetet.
- 3.4 A javasolt átmeneti időszak 5 év⁵.

HÁTTÉR

Jelenleg emberek és a bolygónk ellen tömeges károkozás és soha nem látott pusztítás folyik. Az OECD⁶ 2012. március 15-én kiadott éles hangú figyelmeztetésében nyomatékosítja, hogy az energiahasználatból származó széndioxid kibocsátások előreláthatóan 70%-kal fognak növekedni a következő 38 évben a fosszilis tüzelőktől való függőségünk miatt. Ennek eredményeképpen 2100-ra a globális átlaghőmérséklet három és hat Celsius fok között fog emelkedni. Ezen kívül bizonyítékok vannak arra, hogy a Föld már elérte az ún. 'fordulópontot'. Tudósok arra figyelmeztetnek, hogy a népesség növekedése, a természetes ökoszisztémák széleskörű elpusztítása, valamint az éghajlatváltozás valószínűleg visszafordíthatatlan változásokat idéz elő a Föld bioszférájában, olyan következményekkel, amelyekre és amelyek enyhítésére nem vagyunk felkészülve⁷.

A jog fontos szerepet játszott egy olyan rendszer létrehozásában, amelyben nem vagyunk tekintettel tetteink következményeire, mivel maga a jog hangsúlyozza a profit termelésének fontosságát. Jelenleg is egyes országokban a vállalatokat jog kötelezi arra, hogy részvényeseik profitját maximalizálják, tekintet nélkül a következményekre, még ha az a Földet nagy mértékben károsítja és pusztítja. Ezen kívül a mai napig hiányzik a környezetvédelmi jog hatékony végrehajtásának teljes jogi kerete. Az első ilyen irányú törekvés uniós szinten a 2008-ban elfogadott, a környezet büntetőjog általi védelméről szóló irányelv. Továbbá az Európai Unió Biodiverzitás Stratégia 2020 hangsúlyozza az uniós politikák összehangolásának fontosságát⁸.

Az Európai Unió Alapjogi Chartájának preambuluma kimondja, hogy 'e jogok gyakorlása együtt jár a más személyek, az emberi közösség és a jövő nemzedékek iránt viselt felelősséggel és kötelezettségekkel', és a kiegyensúlyozott és fenntartható fejlődés előmozdítására törekszik. Sürgősen szükség van olyan új jogszabályok elfogadására, amelyek védik az embereket és a

⁵ Lásd: Higgins, P., (2012). *Government Concept Paper - Closing the door to dangerous industrial activity* (csatolva)

⁶ OECD (2012). *OECD Environmental Outlook to 2050*. Elérhető

<http://www.oecdbookshop.org/oecd/display.asp?sf1=identifiers&st1=972012011P1>

⁷ University of California - Berkeley (2012, June 6). *Evidence of impending tipping point for Earth*. ScienceDaily. Retrieved August 1, 2012, from

<http://www.sciencedaily.com/releases/2012/06/120606132308.htm>

⁸ Common Agricultural Policy, the Common Fisheries Policy, the Cohesion Policy. EC (2012). EU Biodiversity Strategy to 2020 - towards implementation. European Commission. Retrieved July 28, 2012, from <http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/comm2006/2020.htm>

bolygót, és ösztönzik a vállalatokat olyan új üzleti modellek kidolgozására, amelyek a zöld gazdaság potenciálját hordozzák és figyelembe veszik az erőforrások szűkösségének hatásait, továbbá biztosítják a jelenlegi és jövő nemzedékek élethez való jogának védelmét.

AZ ÖKOCÍDIUM IRÁNYELV ELŐNYEI

Egy sikeresen végrehajtott Ökocídium Irányelv a következő előnyöket biztosítja Európának és polgárainak:

- (a) a bolygónkon való élet lehetőségének békés megőrzését a mostani és jövő nemzedékeknek
- (b) hozzájárul az értékek megváltozásához, ahol a hangsúly a környezetünk iránti tiszteleten és felelősségen illetve a mai modern világ fenntarthatóságán van
- (c) a környezetért felelősséget érző ember kerül a középpontba, aki az elővigyázatosság elvet magáévá téve hosszú távon gondolkodik
- (d) a nyilvánosság bevonását az ökocídium elleni kampányba annak érdekében, hogy a fenntarthatóság fontosságáról minél többen tudomást szerezzenek
- (e) az európai polgári kezdeményezést aláíró európaiaknak lehetőséget ad az uniós politikák alakításába, elősegítve az európai identitás kialakítását
- (f) az Európai Unió fosszilis tüzelőkből származó széndioxid és üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése
- (g) a levegő és ivóvíz minőségének javítása, és a természeti erőforrások hatékonyabb felhasználása növeli az uniós életminőséget és életszínvonalat
- (h) a polgárok egészségének javulását
- (i) egy zöldebb európai gazdaság fejlődésének ösztönzését
- (j) innováció és új technológiai megoldások elősegítése, amely új piacokat és foglalkoztatást eredményez, csökkentve a jelenlegi munkanélküliségi szinteket, különös tekintettel a fiatal munkanélküliekre
- (k) az európai vállalatok és vállalkozások hosszútávú versenyképességének javítását.

VONATKOZÓ SZERZŐDÉS CIKKELYEK

Számos nemzetközi szerződés támogatja az ökocídium kriminalizálását. Ezen kívül két *nem ratifikált szerződés* is, amelyek általános tárgyak miatt szintén fontosak. Ezek bizonyítják, hogy európai országok már több alkalommal foglalkoztak a környezetre veszélyes tevékenységek okozta károk kriminalizálásával és a környezet büntetőjogi védelmének szükségességével.

Ezek a nem ratifikált nemzetközi szerződések a *Convention on Civil Liability for Damage Resulting from Activities Dangerous to the Environment*, CETS No.150⁹ és az Európa Tanács *Convention on the Protection of Environment through Criminal Law*, CETS No.: 172, amelyet csak Észtország ratifikált.

⁹ Lásd különösen a 27. Cikkelyt, az Állandó Bizottság funkciói: 'Az Állandó Bizottság a jelen Egyezményvel kapcsolatos problémákat felülvizsgálja.' Meghatározásra került, hogy ezt a jogterületet tovább kell fejleszteni.

Jelenleg hatályos nemzetközi szerződések, amelyeken a jelen európai polgári kezdeményezés alapul.

❖ **Az Európai Unió működéséről szóló szerződés**

83. cikk

1. Az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében elfogadott irányelvekben szabályozási minimumokat állapíthat meg a bűncselekményi tényállások és a büntetési tételek meghatározására vonatkozóan az olyan különösen súlyos bűncselekmények esetében, amelyek jellegüknél vagy hatásuknál fogva a több államra kiterjedő vonatkozásúak, illetve amelyek esetében különösen szükséges, hogy az ellenük folytatott küzdelem közös alapokon nyugodjék.

Ezek a bűncselekményi területek a következők: terrorizmus, emberkereskedelem és a nők és gyermekek szexuális kizsákmányolása, tiltott kábítószer-kereskedelem, tiltott fegyverkereskedelem, pénzmosás, korrupció, pénz és egyéb fizetőeszközök hamisítása, számítógépes bűnözés és szervezett bűnözés. A bűnözés alakulásának függvényében a Tanács határozatban egyéb bűncselekményi területekről állapíthatja meg, hogy azok megfelelnek az e bekezdésben meghatározott feltételeknek. Erről a Tanács az Európai Parlament egyetértését követően, egyhangúlag határoz.

2. Ha valamely harmonizációs intézkedések hatálya alá tartozó területen az Unió politikájának eredményes végrehajtásához elengedhetetlen a tagállamok büntetőügyekre vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítése, irányelvekben szabályozási minimumokat lehet megállapítani e területen a bűncselekményi tényállások és a büntetési tételek meghatározására vonatkozóan. A 76. cikk sérelme nélkül az ilyen irányelveket ugyanazon rendes vagy különleges jogalkotási eljárás keretében kell elfogadni, mint amely szerint az említett harmonizációs intézkedéseket elfogadták.

191. cikk

(1) Az Unió környezetpolitikája hozzájárul a következő célkitűzések eléréséhez:

- a környezet minőségének megőrzése, védelme és javítása;
- az emberi egészség védelme;
- a természeti erőforrások körültekintő és ésszerű hasznosítása;
- a regionális vagy világméretű környezeti problémák leküzdésére, és különösen az éghajlatváltozás elleni küzdelemre irányuló intézkedések ösztönzése nemzetközi szinten.

(2) Az Unió környezetpolitikájának célja a magas szintű védelem, figyelembe véve ugyanakkor az Unió különböző régióinak helyzetében mutatkozó különbségeket. Ez a politika az elővigyázatosság és a megelőzés elvén, a környezeti károk elsődlegesen a forrásuknál történő elhárításának elvén, valamint a „szennyező fizet”-elven alapul.

Ebben az összefüggésben a környezetvédelmi követelményeknek megfelelő harmonizációs intézkedések adott esetben egy védzáradékot foglalnak magukban, amely felhatalmazza a tagállamokat arra, hogy nem gazdasági jellegű környezetvédelmi okokból uniós ellenőrzési eljárás alá tartozó ideiglenes intézkedéseket hozzanak.

194. cikk

(1) A belső piac létrehozása, illetve működése keretében, valamint a környezet megőrzésének és javításának szükségességére tekintettel az Unió energiapolitikájának céljai – a tagállamok közötti szolidaritás szellemében – a következők:

- a) az energiapiac működésének biztosítása,
- b) az energiaellátás biztonságának garantálása az Unión belül,
- c) az energiahatékonyság és az energiatakarékosság, valamint az új és megújuló energiaforrások kifejlesztésének előmozdítása; és
- d) az energiahálózatok összekapcsolásának előmozdítása.

UNIÓS IRÁNYELVEK

❖ A környezeti károk megelőzése és felszámolása tekintetében a környezeti felelősségről szóló irányelv (2004/35/EK)

Ezen irányelv célja a környezeti felelősségre vonatkozó keretrendszer létrehozása a „szennyező fizet” elvének alapján, a környezeti károk megelőzése és felszámolása érdekében.

10. [...] Ez az irányelv nem alkalmazandó azokra a tevékenységekre, amelyek elsősorban honvédelmi és nemzetközi biztonsági célokat szolgálnak.

11. Ez az irányelv, amelynek célja a környezeti károk megelőzése és felszámolása, nem érinti a hagyományos károk tekintetében fennálló polgári jogi felelősséget szabályozó nemzetközi megállapodások értelmében biztosított kártérítési jogokat.

20. [...] A tagállamok engedélyezhetik, hogy azok a gazdasági szereplők, akik nem jártak el vétkesen vagy gondatlanul, ne legyenek kötelesek viselni a felszámolási intézkedések költségeit olyan esetben, amikor a kár kifejezetten engedélyezett kibocsátás vagy esemény eredménye, vagy a kárveszély nem lehetett ismert abban az időpontban, amikor az esemény, illetve a kibocsátás történt.

31. A tagállamoknak jelentést kell benyújtaniuk a Bizottságnak az ezen irányelv alkalmazása során gyűjtött tapasztalataikról annak érdekében, hogy a fenntartható fejlődésre gyakorolt hatások, valamint a környezetet fenyegető jövőbeni kockázatok figyelembevételével a Bizottság megvizsgálhassa az irányelv felülvizsgálatának indokoltságát

5. cikk – megelőző tevékenység

1. Amennyiben még nem következett be környezeti kár, de fennáll az ilyen jellegű kár bekövetkezésének közvetlen veszélye, a gazdasági szereplőnek haladéktalanul meg kell tennie a szükséges megelőző intézkedéseket.

16. cikk – a nemzeti joggal való kapcsolat

1. Ez az irányelv nem korlátozza a tagállamokat abban, hogy a környezeti károk megelőzésével és felszámolásával kapcsolatban szigorúbb rendelkezéseket tartsanak hatályban vagy fogadjanak el, beleértve az ezen irányelvben meghatározott megelőzési és felszámolási követelmények mellett további tevékenységek meghatározását és további felelős felek meghatározását.

19. cikk - végrehajtás

1. A tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket,

amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek 2007. április 30-ig megfeleljenek. Erről haladéktalanul tájékoztatják a Bizottságot.

❖ **A környezet büntetőjog általi védelméről szóló irányelv (2008/99/EK)**

3. cikk - bűncselekmények

A tagállamok biztosítják, hogy a következő magatartás bűncselekménynek minősüljön, amennyiben az jogellenes, és szándékosan vagy legalább súlyos gondatlanságból követik el:

- (a) anyagok vagy ionizáló sugárzás levegőbe, talajba vagy vízbe történő kibocsátása vagy bejuttatása olyan mennyiségben, amely bármely személy halálát vagy súlyos sérülését vagy a levegő, a talaj, vagy a víz minőségének, vagy az állatoknak vagy növényeknek a jelentős károsodását okozza vagy okozhatja;
- (b) hulladék gyűjtése, szállítása, hasznosítása vagy ártalmatlanítása, beleértve az ilyen műveletek felügyeletét és a hulladéklerakók utógondozását, valamint a kereskedők és közvetítők által ellátott tevékenységeket is (hulladékgazdálkodás), amely bármely személy halálát vagy súlyos sérülését, illetve a levegő, a talaj, vagy a víz minőségének, vagy az állatoknak vagy növényeknek a jelentős károsodását okozza vagy okozhatja;
- (c) a nem elhanyagolható mennyiségben végzett hulladékszállítás, amennyiben ez a tevékenység a hulladékszállításról szóló, 2006. június 14-i 1013/2006/EK európai parlamenti és a tanácsi rendelet (1) a 2. cikke 35. pontjának hatálya alá esik, függetlenül attól, hogy egyszeri vagy – egymással összefüggőnek látszó – többszöri szállítás keretében történik;
- (d) olyan üzem működtetése, amelyben veszélyes tevékenységet végeznek, illetve veszélyes anyagokat vagy készítményeket tárolnak vagy használnak, és amely az üzemben kívül bármely személy halálát vagy súlyos sérülését, vagy a levegő, a talaj, vagy a víz minőségének, vagy az állatoknak vagy a növényeknek a jelentős károsodását okozza vagy okozhatja;
- (e) nukleáris anyagok vagy más veszélyes radioaktív anyagok gyártását, feldolgozását, kezelését, használatát, tartását, tárolását, szállítását, behozatalát, kivitelét vagy ártalmatlanítását, amely bármely személy halálát vagy súlyos sérülését, vagy a levegő, a talaj, vagy a víz minőségének, vagy az állatoknak vagy növényeknek a jelentős károsodását okozza vagy okozhatja;
- (f) védett, vadon élő állat- vagy növényfajok megölése, elpusztítása, birtoklása vagy begyűjtése, kivéve azokat az eseteket, amikor a cselekmény az érintett fajok példányainak elhanyagolható mennyiségét érinti, és elhanyagolható hatással jár a faj védettségi helyzetére nézve;
- (g) védett, vadon élő állat- vagy növényfajok példányaival, azok részeivel vagy származékaival való kereskedelem, kivéve azokat az eseteket, amikor a cselekmény az ilyen példányok elhanyagolható mennyiségét érinti, és elhanyagolható hatással jár a faj védettségi helyzetére nézve;
- (h) bármely magatartás, amely valamely védett területen található élőhely jelentős állagromlását okozza;
- (i) ózonkárosító anyagok gyártása, behozatala, kivitele, forgalomba hozatala vagy felhasználása.

4. cikk – felbujtás és bűnsegély

A tagállamok biztosítják, hogy a 3. cikkben említett szándékos cselekményekben felbujtóként és bűnsegédként való részvétel bűncselekményként büntetendő.

5. cikk - szankciók

A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket annak biztosítása érdekében, hogy a 3. és 4. cikkben említett bűncselekmények hatékony, arányos és visszatartó erejű büntetőjogi szankciókkal legyenek büntetendők.

6. cikk – a jogi személyek felelőssége

(1) A tagállamok biztosítják, hogy a jogi személyeket felelősségre lehessen vonni a 3. és 4. cikkben említett olyan bűncselekményért, amelyet javukra olyan személy követett el, aki a jogi személyen belül vezető beosztást tölt be, akár egyénileg vagy akár a jogi személy szervezeti egységének részeként eljárva, a következők alapján:

- a) a jogi személy képviseletének joga;
- b) a jogi személy nevében történő döntéshozatal joga; vagy
- c) a jogi személy szervezetében az ellenőrzés joga.

(2) A tagállamok továbbá biztosítják, hogy a jogi személyeket felelősségre lehessen vonni abban az esetben, ha az (1) bekezdésben említett személy által gyakorolt felügyelet vagy ellenőrzés hiánya tette lehetővé, hogy a jogi személynek alárendelt személy a jogi személy javára a 3. és 4. cikkben említett bűncselekményeket elkövesse.

(3) A jogi személyek (1) és (2) bekezdés szerinti felelőssége nem zárja ki az olyan természetes személyek elleni büntetőeljárást, akik a 3. és 4. cikkekben említett tevékenységben tettesként, felbujtóként vagy bűnsegédként vesznek részt.

7. cikk – jogi személyekkel szemben alkalmazható szankciók

A tagállamok meghozzák a szükséges intézkedéseket annak biztosítása érdekében, hogy a 6. cikk szerint felelősségre vont jogi személyekkel szemben hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciókat alkalmazzanak.

NEMZETKÖZI SZERZŐDÉSEK

❖ **Aarhusi Egyezmény: igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés**

1. cikk

A jelen és jövő generációkban élő minden egyén azon jogának védelme érdekében, hogy egészségének és jólétének megfelelő környezetben éljen, ezen egyezményben Részes valamennyi Fél garantálja a nyilvánosság számára a jogot az információk hozzáférhetőségéhez, a döntéshozatalban való részvételhez, és az igazságszolgáltatás igénybevételéhez a környezetvédelmi ügyekben a jelen Egyezmény rendelkezései szerint.

❖ **Emberi Jogok Európai Egyezménye**

2. cikk – élethez való jog

1. A törvény védi mindenkinek az élethez való jogát. Senkit nem lehet életétől szándékosan megfosztani, kivéve, ha ez halálbüntetést kiszabó bírói ítélet végrehajtása útján történik, amennyiben a törvény a bűncselekményre ezt a büntetést állapította meg.

Európában már elfogadott joggyakorlat¹⁰, hogy amennyiben veszélyes ipari tevékenység emberi életet veszélyeztet, azt a tevékenységet abba kell hagyni.

❖ **Koppenhágai Egyezség**

1. Hangsúlyozzuk, hogy az éghajlatváltozás korunk egyik legnagyobb kihívása. Hangúlyozzuk továbbá erős politikai akaratunkat annak érdekében, hogy sürgősen tegyünk az éghajlatváltozás ellen a közös, de megkülönböztetett felelősség elve alapján, figyelembe véve az eltérő lehetőségeket. Ahhoz, hogy az Egyezmény elsődleges célját, a légkörben található üvegházhatású gázok koncentrációjának stabilizálását olyan szinten amely elkerüli az ember okozta veszélyes beavatkozást az éghajlati rendszerbe elérjük, elő kell segítenünk az éghajlatváltozás elleni hosszútávú együttműködő küzdelmet, elismerve azt a tudományos tény, hogy a globális hőmérséklet emelkedésnek két Celsius fok alatt kell maradnia, figyelemmel a méltányosság elvére és a fenntartható fejlődésre. Tisztában vagyunk az éghajlatváltozás kritikus hatásaival és az erre adott válasz intézkedések potenciális hatásaival olyan országok esetében, amelyek emiatt különösen sebezhetőek, ezért hangsúlyozzuk egy átfogó alkalmazkodási program létrehozásának szükségességét, beleértve a nemzetközi támogatás szükségességét.

4. I. melléklet – A Felek kötelezik magukat egyénileg vagy közösen a számszerűsített gazdasági szintű kibocsátási célok végrehajtására 2020-ig, amelyet az I. Melléklet részes Felei az I. Függelék szerinti formában nyújtanak be a titkárságra 2010. január 31-ig azok INF dokumentumba foglalása céljából. Az I. Melléklet azon részes Felei, akik a Kiotói Jegyzőkönyv Felei is így megerősítik a Kiotói Jegyzőkönyvben tett kibocsátási vállalásaikat.

¹⁰ Oneryildiz v Turkey [2004] ECHR 657

❖ Kiotói Jegyzőkönyv

Az Európai Unió és tagállamai ratifikálták a Kiotói Jegyzőkönyvet. Az Európai Közösség elfogadott egy kibocsátás csökkentési célt, amelyet a bázisév kibocsátásának 92%-ában állapított meg (B Melléklet).

2. cikk

(1) Az I. mellékletben szereplő valamennyi fél, a 3. cikk szerint mennyiségileg meghatározott kibocsátáskorlátozási és -csökkentési kötelezettségeinek teljesítésekor, a fenntartható fejlődés elősegítése érdekében, megteszi a következőket:

a) A következő politikák és intézkedések végrehajtása és/vagy részletesebb kidolgozása saját nemzeti adottságainak megfelelően:

(i) az energiahatékonyság növelése az érintett nemzetgazdasági ágazatokban;

(ii) a Montreali Jegyzőkönyv által nem szabályozott üvegházhatást okozó gázok légkörből való kikerülését biztosító nyelők és tározók védelme és fejlesztése, figyelembe véve az adott fél vonatkozó nemzetközi környezetvédelmi megállapodások szerinti kötelezettségeit; a fenntartható erdőgazdálkodási gyakorlat, az erdőtelepítések és újraerdősítések támogatása;

(iii) a fenntartható mezőgazdasági formák támogatása az éghajlatváltozási szempontok figyelembe vételével;

(iv) új és megújuló energia formák, széndioxid-megkötési technológiák és környezetvédelmi szempontból haladó és újszerű technológiák kutatása, támogatása, fejlesztése és növekvő mértékű alkalmazása;

(v) a piaci egyenlenségek, pénzügyi ösztönzők, adó- és vámmentességek, valamint támogatások egyre nagyobb mértékű csökkentése és fokozatos megszüntetése minden olyan üvegházhatást okozó gázt kibocsátó ágazatban, amely az egyezmény célkitűzésével ellentétesen működik, továbbá piaci szabályozó eszközök alkalmazása;

(vi) az érintett ágazatokban a Montreali Jegyzőkönyv által nem szabályozott üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának korlátozására vagy csökkentésére vonatkozó politikákat és intézkedéseket támogató megfelelő reformok ösztönzése;

(vii) a közlekedési ágazatban a Montreali Jegyzőkönyv által nem szabályozott üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának korlátozását és/vagy csökkentését célzó intézkedések;

(viii) a metán kibocsátás korlátozása és/vagy csökkentése a hulladékgazdálkodásban mind az újra feldolgozás és hasznosítás révén, mind az energiatermelés, szállítás és elosztás területén;

3. cikk

1. Az I. mellékletben szereplő felek önállóan vagy együttesen biztosítják, hogy az általuk kibocsátott, az A) mellékletben felsorolt, üvegházhatást okozó gázok széndioxid-egyenértékben megadott, összesített emberi eredetű kibocsátásai nem lépik túl azt a számukra kibocsátható mennyiséget, amelyet a B) mellékletben mennyiségileg meghatározott kibocsátáskorlátozási és -csökkentési kötelezettségeik szerint és e cikk rendelkezéseivel összhangban számítottak ki, szem előtt tartva e gázok összes együttes kibocsátásainak legalább 5%-kal az 1990. évi szint alá történő csökkentését a 2008 és 2012 közötti kötelezettségvállalási időszakban.

10. cikk

A felek [...] megteszik a következőket:

(b) olyan nemzeti és adott esetben regionális programokat dolgoznak ki, valósítanak meg, tesznek közzé és újítanak meg rendszeresen, amelyek az éghajlatváltozás mérséklésére és az éghajlatváltozáshoz való megfelelő alkalmazkodás elősegítésére vonatkozó intézkedéseket tartalmaznak:

❖ **Egyezmény a vándorló vadon élő állatfajok védelméről (Bonni Egyezmény)**

A Bonni Egyezmény célja a vándorló vadon élő állatfajok védelme az egész világon. A részes felek amennyire ez módjukban áll megelőzik, csökkentik, illetve ellenőrzik azokat a tényezőket, amelyek veszélyeztetik, vagy valószínűleg tovább veszélyeztetnék a Mellékletben szereplő vándorló vadon élő állatfajokat.

II. cikk - alapelvek

1. A Felek elismerik a vándorló fajok megóvásának, valamint annak fontosságát, hogy az Elterjedési területet érintő államok egyezzenek meg az annak érdekében indított akciókban; a lehetséges és megfelelő módon különös figyelmet szentelve azoknak a vándorló fajoknak, amelyek védelmi helyzete kedvezőtlen, önállóan vagy együttműködve olyan célszerű és szükséges lépéseket tegyenek, amelyek az ilyen fajok, valamint azok tartózkodási helyei megóvására irányulnak.

2. A Felek elismerik intézkedések szükségességét annak elkerülése érdekében, hogy bármely vándorló faj veszélyeztetetté váljék.

3. A Felek, mindenekelőtt

a) elősegítik a vándorló fajokkal kapcsolatos kutatásokat, azokban együttműködnek és támogatják azokat;

b) erőfeszítéseket tesznek az I. Függelékben felsorolt vándorló fajok azonnali védelmének biztosítása érdekében; valamint

c) a II. Függelékben felsorolt vándorló fajok védelme és gondozása érdekében megállapodások megkötésére törekszenek.

III. cikk – veszélyeztetett vándorló fajok

4. Az I. Függelékben felsorolt vándorló fajok Elterjedési területét érintő államaihoz tartozó Feleknek erőfeszítéseket kell tenniük, hogy:

a) megőrizték és ahol ez megoldható és helyénvaló, helyreállítsák a fajoknak azon élőhelyeit, amelyek fontosak a fajok kipusztulási veszélyének elhárítása szempontjából;

b) megfelelő módon megelőzzék, kiküszöböljék, ellensúlyozzák, vagy a minimumra csökkentse minden olyan tevékenység vagy akadály káros hatását, amely jelentősen gátolja vagy megakadályozza a fajok vándorlását; és

c) a lehetőség és a célszerűség mértékéig megakadályozzák, csökkentse vagy szabályozzák az olyan tényezőket, amelyek veszélyeztetik, vagy valószínűleg további veszélynek teszik ki e fajokat, beleértve a nem őshonos fajok betelepítésének vagy betelepítésének szigorú ellenőrzését; vagy a már betelepített vagy betelepült fajok ellenőrzését vagy az esetleges felszámolását.